

Szerkesztőségi iroda
Sepsi-Szentgyörgyön
a ref. kollégium épületé-
ben, hová
3 lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR
könyvnyomdája és könyv-
kereskedése,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bénmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.
A „Háromszéki háziipar-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen laphe-
tenként kétszer:
csütörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK
Helyben hához hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 ft — kr.
Fél évre . . . 3 ft — kr.
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorát, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitltér sora 15 kr.

Szeptember 8

Szeptember 8-án vonultak be csapataink Novibazárba. A leghiteltérdelemzőbb jelentések majdnem kétszázéves helyezésük, hogy csapataink vérontás nélkül oldhatják meg feladatukat. S ez leendő a novibazári expedíció egyik fősikere, azon siker, melyet helyesen vezetett diplomatiái actio idézett elő. Ausztria-Magyarország keleti érdekei és tekintélye szükségessé tennék ugyan, hogy ha másként nem lehetséges, előreszögözött szuronyal törjenek utat csapataink a novibazári kerületbe. De annál jobb, ha a feladat megoldható békés uton is.

Az ellenzék nem élvezheti a hazafiatlan káröröm gyönyörét. A novibazári szorosokban nem fog patakzani az osztrák-magyarvér; a magas sziklafalak mögött nem fog gyilkos eső tátongni honfi társainkra.

De törtéjék bármi, a minék lehetősége, midőn fegyveres actióról van szó, sohasem lehet teljesen kizárva, kétszer 24 óra leforgása alatt a berlini szerződésnek monarchiánkat illető utolsó pontja is teljesítve lesz. Ausztria-Magyarország elfoglalja nagyfontosságú örömlomását a Balkán félszigeten.

Minő kép, mily hasonlat! Oroszországnak ki kellett vonulnia a Balkánfélszigetről. Mi benyomulunk annak szívébe. Oroszország előtt bezárta Európa Dél-Kelet kapuját. Mi kezünkbe vesszük a török birodalom, Konstantinápoly kúcsát.

A keserű gyűlölet, a megaláztatás szégyene, a tetszetlen bosszúvágy kell hogy forrjon, kavargogjon Oroszország szívében, midőn látja, mint vesztet kárba nagy erőfeszítése, s mint szerzett Keleten ellenőket egy kardcsapás nélkül, legféltelmesebb ellenlábasa, Ausztria-Magyarország. — Szeptember 8-ika gyásznapp lesz Oroszországra nézve.

Neki vissza kellett vonulnia sívatagaira, s látania kell, hogy Ausztria-Magyarország benne van a muszka ígért föld közepén. És nem azért van benn, hogy azt meghódítsa, mely esetben fölkel-

tenné az európai hatalmak féltékenységét; hanem, hogy őrt álljon és örökre kitúltsa onnét Oroszországot.

Ausztria-Magyarország határozott állásfoglalása következtében a keleti kérdés új döntő stadiumába lépett. A vezérszerep monarchiánk kezébe került.

A Balkán félsziget nyugati fele nem lesz többé Oroszország igtatásának színtere. Boszniából és Hercegovinából szokta a muszka kéz színtre hozni a porta elleni forradalmakat. E tartományok nem fognak többé orosz cizelokra szolgálni. Szerbia és Montenegro szintén megszűnnek tényezőző képezni a muszka számításokban. Az utóbbit monarchiánk hermetice elszigeteli a Balkán-félsziget többi testétől; Szerbián rajta van kezünk. Akaratunk ellenére többé egyik sem mozdulhat.

A novibazári ut pedig felnyitotta előttünk a török birodalom belső részeit. Hadi jelvényeink biztosítani fogják a rendet. Közvetlen közelből felügyelhetünk Törökországra, s akár mindennap észlelhetjük a beteg otomán államtest érverését. Boszniai és novibazári állásunkból egész keletre kiterjeszhetjük kereskedelmi és gazdasági érdekeink hálózatát. Ar egész kelet politikai és gazdasági sorsának intézését mi vesszük kezünkbe.

S ha Oroszország ismét erőszakolná a keleti kérdést, mely egészen más helyzetet fogna találni, mint talált eddig. Ausztria-Magyarországnak az a megbecsülhetlen előnye leendő, hogy már ott lesz a találkozó színhelyén, mikor Oroszország csak indul oda. Mi uralkodunk a Balkán-félsziget felett és nem Oroszország. Ez az új helyzet. Ez külügyi politikánk nagy vívmánya.

Mit adna Oroszország azért, ha Európa kiadta volna neki Bulgáriát és Kelet-Ruméliát s ráadásban megengedte volna neki, hogy tekintélyes haderőt tarthasson Drinápolyban. Százezerével sem sajnálná ily eredményért kozákjainak életét, s milliárdjával sem a rubeleket. És mi ötezzer emberrel nyomulunk be a novibazári zsandsákba,

benyomulunk egy krajczár tulkiadás és tán — adja isten — egyetlen csepp vér kiontása nélkül.

Valóban, teljesen értjük ellenzékünknek csodálatosan passiv magatartását a novibazári expedícióval szemben. Ily tényekkel szemben még a mi ellenzékünk vádra, gyanúsításra hajtó ereje is megtörik. A kormány keleti politikájára diadalt ül.

Diadalt, békés diadalt kívánjuk, hogy arassanak hős csapataink is, melyek a monarchia hadi jelvényeivel élünk, benyomulnak a zord hegyvidékre, hogy őrt álljanak Ausztria-Magyarország legfontosabb keleti állomásán.

A külügyminiszteri válságról valahára remélni lehet, hogy végleg meg fog oldatni, miután a megoldás módja hetekkel ezéltt úgy is el volt már határozva. A legközelebbi két hét lezajlása után, midőn Bismarck bécsi látogatását megtevé s Haymerle báró a külügyek vezetését átvette, szept. 20-ika táján Andrassy gróf ohajtása teljesülhet: elhagyhatja helyét a bécsi Baliplatzon. Azon hir, hogy Kállay Béni, mint a külügyminiszterium államtitkárja lép hivatalba, megerősített nyer, míg ellenben megczáfolják azt, mintha Hoffmann báró a közös miniszteriumban meg ne férne Haymerle báróval ép úgy, mint a hogy megfért Andrassy gróffal. A hírlapok azon legutóbb világgá bocsátott tudósításának, hogy Hoffmann báró Bosznia polgári kormányzójának nevezetnének ki, — forrása ott keresendő, hogy Hoffmann báró a tavalyi delegációk ülészése alatt jelentette ki, miként személyes tapasztalatokkal akar meggyőződni arról, hogy Boszniában minő a polgári igazgatás. Lehet, hogy a báró e tapasztalatait most akarja egy utazás által megtenni; de kormányzóvá kinevezetése már csak azért sem volna indokolt mert az okkupált területek zilált, rendetlen viszonyai sokkal inkább igényelnek erőteljes katonai kormányzatot, mint bármikor.

A z osztrák miniszter — mint a „Pester Lloyd” értesül — naponként tanácskozik és a folyó hóban megnyitandó reichsráth előmunkálatával foglalkozik. E tanácskozásonak a trónbeszéd is tárgyát képezi, a mely első ünnepélyes nyilatkozása a Taaffe kabinetnek.

TÁRCA

Csikmegeye

1848,9-iki „hadi történetéből”

(Imecs Jákónak a székely közm. és közg. eylet csikszeredei gyűlésén tartott felolvasásából.)

Csikszentgyörgyi Gál Sándor hazánkfia előbb az első székelyeknél hadnagynak, később a kézdívásrhelyi hadapród-iskolában tanár, ki a katonasági közhatalmokban szép hazafiai buzgalmat fejtett ki, a nemzetet az agyagföldi gyűlésen való megjelenésre ösztönző, azon nevezetes gyűlésen s az azt követett székely tábort műveletekben főszerepet játszott, mint a hitét megszeggett csiki ezredes Dorschner helyett a Bem tábornok által kinevezett ezredes és székelyföldi hadparancsnok 1849. január 18-án 140 főnyi gyalog és Kossuth-huszár csapatával a Nyergesen Csikba bék, nagyon gyors és ügyes eljárással Beczmann alezredestől az ezred parancsnokságot átveszi, a gyanús és a magyarigyet szolgáló nem akaró katonák tisztjeitől az ezred területét megtisztítja s az ezred állományt oly gyorsan szervezi, hogy 4 nap alatt teljesen készen áll a volt határór gyalogezred itthon talált feléréséből honvéd rendszer szerint alakítottatott 3 székely zászlóaljnak nemcsak tisztí vészlata, hanem legényeségi létszáma is annyira, hogy jan. 28-án Sándor László őrnagy parancsnoksága alatt az I. székelyezred Endes József alatt a 2. és Kabos Károly alatt, a 3-ik székely zászlóalj, melyek a honvédzászlóaljak sorában 76. 77. és 78. számokkal jelöltetnek, — uton vannak Sepsi-Sztgyörgy felé, hol is nehány nap gyakoroltatván Gál Sándor fővezérlete alatt, a háromszéki zászlóaljakkal egyesítve, a Barozságon fekvő egyesült orosz-osztrák tábor ellen tesznek egy demonstratiót, mielőtt a Vizaknánál álló Bem táborába szorultak, Gál fő-

hadi szállása Ilyefalván van, mintegy 7000, nagyobbrészt csiki zászlóaljakból álló táborának centruma Szent Péteren és Hermányon, jobbszárnya Földváron, a bal Kőkösönél foglal állást. A 77- és 78-ik csiki zászlóaljak Szent-Péteren fekszenek oly szörnyű hidegben, hogy az előőrsek nem képesek künn állani, hanem egy-egy csepp melegített pálinkára vagy borra kénytelenek fődél alá húzódni; ez alatt Engelhart orosz tábornok lovassága kora hajnalban már a helységben dobog; a meglepett szentpéteriek és hermányiak hamarosan magukat összeszedik s a kozákokat gyorsan visszaverik; most kemény ágyúharcz fejlődik ki, mire a kétféle lovasság csap össze; egyelőre a székely és Kossuth huszárok a muszka attackeot nem állják ki, de Gál fővezér szidalmára, hogy a székely névre gyalogzatot hoznak: Horváth Kossuth-őrnagy előugrat, négyesével az ellen tömegébe bevág, bajtársai lanyhán követik, zúrókat kap s alig menekül.

A magyar lovasság ezen gyenge diadalát a 77. és 78. zászlóalji gyalogság a csapatér jobboldalán levő dombról támogatja, az előbbiből 3 elesik többen megsebesülnek; tegőbbszt szenved a tüzéség, kik közül kézdívásrhelyi Jancsó Mózes tüzértiszt az orosz lovasság ellen egy ágyúseprével sokáig védi magát, míg egy kozák pikája hátba nem üt.

A magyar tábor az Olt jobb partjára vonult s a vesztett csata után azzal vigasztalja magát, hogy megismerkedett legalább a muszka fortélyával.

Gál Sándort e demonstratioért Bem felőlösségre vonta, ez azzal menti magát, hogy a nagy seregt nem a székely, hanem a zászlóaljon állt egyesekben akaró Szeben alá vezetni, nem sikerült, így is a székelyföld szélén kelle kiféle húzódnia.

Zászlóaljaink Homoródból és Kóhalomból

hány puskát vesznek fel, s ezeket a csapatok fegyvertelen emberei közt kiosztják.

Február 16-án a székelyek a b. Heydt által kiürtett Segesváron vannak s pár nap múlva beérkeznek Medgyesre, hol Gál az egész székely hadtestet Bemnek átadja, ki innen a csiki 1. zászlóaljat 2 háromszékivel és 2 század székely-huszárral Beszterce vidékére küldé a borgói és radnai szorosok védelmére.

Március 2. és 3. Bem Medgyes és Kiskapus közt nem elég sikerrel harcolván, Segesvárra húzódik vissza, hol a 77-ik csiki zászlóalj zászlóaljsokkal foglalkozik, a 78-ik pedig melyet rövidség okáért ezental kizárólag kisérünk figyelemmel, — Dánosban előőrson áll s 500 udvarhelyszéki ujonczal egészített ki, kiket Fodor és Egyed századosok gyakorolnak be.

A Segesvárat meglepő hadi fogással odahagyó Bem Kabos zászlóalját kivéve abból Erzsébeth városan alul baltelé a czéblől küldi a hegyeken át, hogy a Medgyesről Szeben felé menekülő ellenségnek utját állja; de zászlóaljunk a feneketlen márcziusi sárban e feladattól elkiesik és Szeben ostromára estefel érkezik be, midőn már a csata hevesen folyt. A zászlóalj míg megpihen, a nagyescsüri szőlők tetején a tartalékban foglal állást, majd a csatába vonatik s rohamokat kísért, de az ellenlovasság bevágására vissza akar vonulni, midőn Bem megjelenése és parancsa új lelkét önt beléjük. Székelyeink az öreg urat figyelemztetik, hogy ne járjon elől a golyók zaporában, hanem hagyja őket elől menni, mert ha el talál esni, aztán Bémet nem pótolja ki senki. Mikor az éj homályában is egyre tart az ostrom, szól a székely: „Uram ne pelenkérozzunk, hogy a másik meglássa, hová löjjön, hanem vegyük esturmra” úgy is lesz; az előbb batoralán Kiss János százados zászlóaljunkból az első, a téglavetőknél Szeben falai közé hatol. Márczius 11-én éjjeli 10 órakor Szeben be van véve.

(Vége következik.)